

Talousarvion laatimishjeet

VUODEN 2022 TALOUSARVIO
JA VUOSIEN 2023–2024
TALOUSSUUNNITELMA

(Käännös)

JOHDANTO

Talousarvio on valtuuston ohjausinstrumentti tulevan vuoden toimintaa varten.

Kaupunginvaltuusto vahvistaa toimintojen tavoitteet ja myöntää määrärahat tavoitteiden toteuttamiseen. Valtuusto ottaa kantaa tavoitteisiin ja toimintojen resursointiin vastuualue- ja toimintakatetasolla. Määrärahojen yksityiskohtainen käyttö vahvistetaan käyttösuunnitelmissa lautakunta- ja toimintatasolla.

Yksittäisten vastuualueiden tavoitteiden ja visioiden tulee olla linjassa kaupungin tavoitteiden, visioiden ja arvojen kanssa ja edistää niitä. Kaupungin strategian tulee kuntalain mukaan ohjata talousarviotyötä sekä toiminnallisia tavoitteita, henkilöstön kehittämistä koskevia tavoitteita ja taloudellisia tavoitteita.

Toimintaympäristön analysointi

Keväällä 2020 alkaneella koronapandemiolla on ollut monia vaikutuksia kuntien talouteen. Kuntien maksutulot heikkenivät ja sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset kasvoivat. Kuntien verotulot pienenivät, mutta kehittyivät vuoden aikana positiiviseen suuntaan, mikä johtui pitkälti kuntien yhteisövero-osuuden korottamisesta. Lisäksi valtio myönsi kunnille koronatukia korotettuina valtionosuuksina ja -avustuksina. Ne olivat kertaluonteisia ja koostuivat eräiltä osin myös takaisin maksettavista tuista.

Suomen talous supistui -2,7 prosenttia vuonna 2020. Koronapandemian takia talouden kasvuvauhti on ollut alkuvuodesta 2021 hidasta, palvelujen kysyntä pysyi heikkona ja vienti kärsi. Kasvun odotetaan kiihtyvän kesän ja syksyn aikana erityisesti palvelu- ja rakennusalailla. BKT:n arvioidaan kasvavan 2,7 prosenttia vuonna 2021 ja 3,0 prosenttia vuonna 2022. Talouden kasvuvauhti hidastuu vuosina 2024–2025, mutta on kuitenkin hieman potentiaalisen tuotannon kasvuvauhtia parempi.

Maailmantalous elpyy pandemian aiheuttamasta laskusuhdanteesta mittavien elvytystoimien, rokotusten edistymisen ja kiristystoimien purkamisen myötä. Erityisesti Yhdysvallat, mutta myös EU toteuttaa merkittäviä talouden elvytystoimia. Vuoden 2021 toisella vuosineljänneksellä Yhdysvaltain BKT kasvoi 6,5 prosenttia.

Keskeiset ennusteluvut	2018	2019	2020	Ennuste **		
				2021**	2022**	2023**
BKT, mrd. €	234	240	237	248	258	267
Työllisyysaste, %	71,7	72,5	71,6	71,7	72,6	73,2
Työttömyysaste, %	7,4	6,7	7,8	7,8	7,2	6,9
Lyhyet korot (3 kk, Euribor), %	-0,3	-0,4	-0,4	-0,5	-0,5	-0,4
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 vuotta), %	0,7	0,1	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1

Lähde: Valtiovarainministeriö, kevät 2021

Väestönkehitys ja työllisyys

Kaupungin väestönkehitys on ollut usean vuoden ajan negatiivista. Negatiivinen kehitys on hieman vaimentunut ja asukasluku on keväällä 2021 kasvanut.

Väestönkehitys	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Ennuste						
								2022	2023	2024	2025	2030	2035	2040
Yhteensä	15457	15398	15285	15217	15132	15105	15022	14937	14859	14725	14649	14274	13902	13598
Väkiluvun muutos, %	-0,2	-0,4	-0,7	-0,4	-0,6	-0,2	-2,2							
Alle 15-vuotiaiden osuus, %	16,2	16,1	16	15,7	16,5	15,1								
15-64 vuotiaiden osuus, %	59	58,2	57,5	57,1	55,7	56,8								
65 vuotta täyttäneiden osuus, %	24,8	25,6	26,5	27,2	27,7	28,1								

Kaupungin asukasluku on Tilastokeskuksen mukaan vuoden ensimmäisten kuuden kuukauden aikana ollut seuraava:

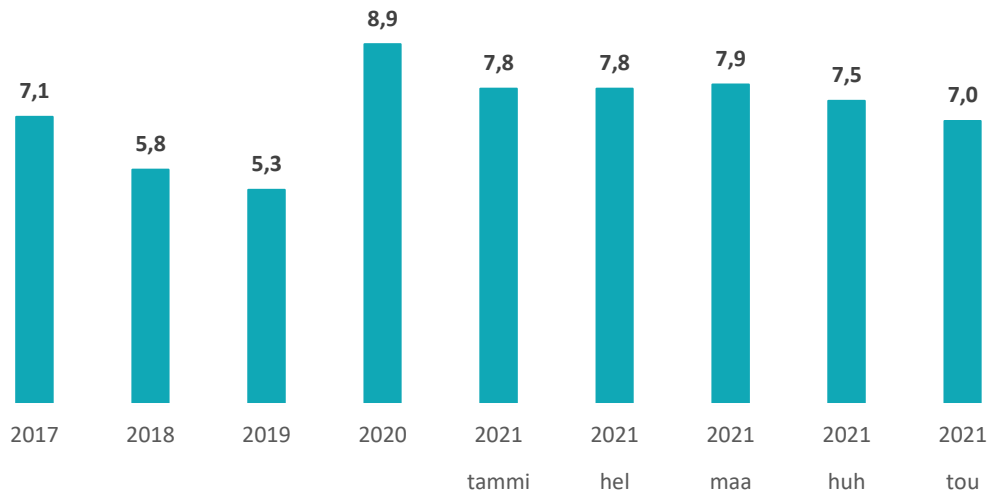
Väestömäärä	2021	2020
Tammikuu	15079	15099
Helmikuu	15080	15088
Maaliskuu	15094	15075
Huhtikuu	15105	15095
Toukokuu	15134	15095
Kesäkuu	15144	15094
Heinäkuu	puuttuu	15101

Paraisilla ja koko Varsinais-Suomessa työttömyys kehittyi positiivisesti koronaepidemian alkamiseen asti. Työttömyys on vuoden ensimmäisten kuukausien aikana hiljalleen vähentynyt kaikilla aloilla paitsi teollisuudessa, jossa se on hieman kasvanut.

Varsinais-Suomessa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli toukokuun lopussa 10,6 prosenttia (koko maassa 11,4 prosenttia), eli 4,8 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työttömien määrä oli toukokuussa edellisvuotta paljon pienempi kaikissa Varsinais-Suomen seutukunnissa. Korkein työttömyysaste oli Turun seutukunnassa (11,2 prosenttia) ja Turun kaupungissa (14,0 prosenttia). Alhaisin työttömyysaste oli Turunmaan saaristossa (7,5 prosenttia).

Pitkäaikaistyöttömyys on lisääntynyt nyt vuoden ajan ja vauhti on kiihtynyt viime kuukausina, pitkäaikaistyöttömiä on 26 prosenttia eli 500 kpl enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Työttömyys %

Kaupungin strategia

Vuoden 2022 talousarvio ja vuosien 2023–2024 taloussuunnitelma pohjautuu kaupungin nykyiseen, vuosiksi 2018–2022 laadittuun "Luova saaristo" -strategiaan. Myös talousarvion tavoitteet tullaan kytkemään kaupungin strategiaan.

VUODEN 2022 TALOUSARVION JA VUOSIEN 2023–2024 TALOUSSUUNNITELMAN LAATIMISEN TALOUDELLISET EDELLYTYKSET

Vuoden 2022 talousarvio on laadittu 485 000 euroa ylijäämäisenä.

Koronaepidemia on vuonna 2021 aiheuttanut paljon epävarmuutta kaikilla talouden aloilla, myös kuntataloudessa. Koronaepidemian aiheuttama epävarmuus leimaa edelleen myös vuotta 2022.

Kuntatalouden kansallisia kehyksiä vuosille 2022–2025 on kuvattu valtiovarainministeriön 3.8.2021 julkaisemassa kuntatalousohjelmassa.

Koronaepidemian pitkittyminen ja toistuvat uudet rajoitustoimet vaikuttavat niin kuntatalouden menoihin kuin tuloihin vuonna 2021 ja oletettavasti myös vuonna 2022. Testaus ja suojautuminen lisäävät kuntatalouden menoja, mutta hallitus on sitoutunut kompensoimaan koronavirukseen välittömästi liittyvät kustannukset kunnille täysimääräisesti. Koronaviruspandemia aiheuttaa välittömiä menolisäyksiä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Maksu- ja myyntitulot jäävät alle normaalivuoden tason, koska kunnan normaalia toimintaa ei voida toteuttaa suunnitellusti. On huomattava, että kuntatalouden menot kasvavat tuloja nopeammin.

Kuntien valtionavut vuonna 2022 ovat 13,1 miljardia euroa, josta peruspalvelujen valtionosuus on 7,9 miljardia euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet ovat noin 1,1 miljardia euroa koko kehyskauden

aikana. Valtionapuihin sisältyvät myös kuntien verotulomenetysten korvaukset, jotka ovat vuonna 2022 noin 2,6 miljardia euroa ja vuodesta 2023 alkaen sote-uudistuksen vaikutuksesta noin 0,8 miljardia euroa.

Sote-uudistuksen jälkeen vuonna 2025 valtionavut ovat kiintein hinnoin yhteensä noin 4,7 miljardia euroa, josta peruspalvelujen valtionosuus on noin 2,3 miljardia euroa.

Odotetut verotulot ja valtionosuudet

Yhteiskunnan muutokset ovat vaikuttaneet merkittävästi viime vuosien verotuloihin. Tuloverorekisterin uusi kansallinen sähköinen järjestelmä on aiheuttanut poikkeamia verotulojen maksamiseen kunnille, ja muutokset kiinteistöveron maksujärjestelmässä ovat niinkään johtaneet siihen, että kaupungin verotulot ovat vaihdelleet. Koronakriisin vuoksi sekä Kuntaliitto että valtiovarainministeriö ovat laskeneet verotuloennusteitaan. Toiveissa on, että maan talous elpyy nopeasti vuoden 2022 aikana.

Verotulot on laskettu Kuntaliiton 25.5.2021 tekemän ennusteen mukaisesti 14 938 henkilön asukasluvun perusteella. Paraisten kaupungin verotulojen ennustetaan vuonna 2022 olevan 73 671 000 euroa. Se on 1 450 000 euroa enemmän kuin mitä ennustettiin vuoden 2021 talousarviota ja suunnitelmavuosien 2022–2023 taloussuunnitelmaa laadittaessa.

Ennustetuista verotuloista kunnallisveron osuus on 61 460 000 euroa, yhteisöveron osuus 2 742 000 euroa ja kiinteistöveron osuus 9 470 000 euroa vuonna 2022.

KUNNALLISVERON VEROPOHJA						
VEROVUOSI	2019	2020	2021**	2022**	2023**	2024**
VÄESTÖ, ikäryhmittäin 31.12.						
0–24-vuotiaat	3 688	3 635	3 554	3 477	3 398	3 325
<i>Muutos, %</i>	-2,8	-1,4	-2,2	-2,1	-2,3	-2,1
25–64-vuotiaat	7 248	7 222	7 136	7 058	7 011	6 956
<i>Muutos, %</i>	-0,4	-0,4	-1,2	-1,1	-0,7	-0,8
+65-vuotiaat	4 196	4 248	4 332	4 402	4 450	4 500
<i>Muutos, %</i>	1,3	1,2	2,0	1,6	1,1	1,1
Asukasluku vuoden lopussa	15 132	15 105	15 022	14 937	14 859	14 781
<i>Muutos, %</i>	-0,6	-0,2	-0,6	-0,6	-0,5	-0,5

YHTEEENVETO						1 000 €
TILIVUOSI	2019	2020	2021**	2022**	2023**	2024**
Verolaji						
Kunnallisvero	55 114	57 437	58 765	61 460	63 308	65 230
<i>Muutos, %</i>	1,5	4,2	2,3	4,6	3,0	3,0
Yhteisövero	2 534	2 600	3 303	2 742	2 662	2 768
<i>Muutos, %</i>	10,0	2,6	27,0	-17,0	-2,9	4,0
Kiinteistövero	9 399	8 673	9 842	9 470	9 470	9 470
<i>Muutos, %</i>	3,2	-7,7	13,5	-3,8	0,0	0,0
VEROTULOT	67 047	68 710	71 910	73 672	75 440	77 468
<i>Muutos, %</i>	2,1	2,5	4,7	2,5	2,4	2,7

Indeksitarkistus (2,2 prosenttia) lisää valtionosuutta koko maassa noin 165 miljoonalla eurolla vuonna 2022. Kuntaliiton 26.5.2021 päivätyn ennusteen mukaan kaupunki saisi valtionosuuksia 34 689 759 euroa vuonna 2022. Se tarkoittaisi noin 3 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2021.

Talousarvion kehityksen lähtökohtana on, että veroprosentti pysyy samalla tasolla kuin vuonna 2021, eli 20,5 prosentissa.

Käyttötalousarvio

Kun lähtökohtana on se, että kaupungin veroprosentti säilyy ennallaan (20,5 prosenttia), kaupungin vuoden 2022 talousarvio ei salli samanlaista kustannuskehitystä, jota ennakoitaan koko maan tasolla. Kustannuskehityksen arvioidaan valtakunnallisesti olevan noin 2,2 prosenttia.

Kaupungin rahoituskustannukset on laskettu ennallaan pysyvän korkotason pohjalta.

Palkkakulujen arvioidaan kasvavan sopimuksen mukaisten 2,0 prosentin palkankorotusten verran. Henkilösivukulut säilyvät pääosin samalla tasolla kuin vuonna 2021.

Talousarviossa käytetään seuraavia sivukuluprosentteja:

	Sivukulutilin nimi	Sivukulu-% 2022	(Sivukulu-% 2021)
4100	KuEI-maksut	17,25	17,25
4111	Vel-maksut	17,25	17,25
4150	Sairausvakuutusmaksu	1,53	1,53
4160	Työttömyysvakuutusmaksut	1,7	1,7
4170	Tapaturmavakuutusmaksut	0,7	0,7

Sairaanhoitopiiri lähtee siitä, että kaupungin on vuonna 2022 varauduttava 6,1 prosentin kustannusnousuun.

Sairaanhoitopiirin kustannukset Paraisten kaupungille:

Vuoden 2020 tilinpäätös 20 339 733 euroa

Vuoden 2021 talousarvio 20 571 900 euroa

Vuoden 2022 talousarvio 21 830 070 euroa

Lisäystä on peräti 1 258 170 euroa vuoden 2021 talousarvioon verrattuna.

Investoinnit

Vuoden 2022 talousarvion saaminen tasapainoon vaatii investointien erittäin tarkkaa priorisointia. Seuraavat vuodet tulevat olemaan investointien osalta poikkeuksellisia ja investoinnit ovat korkeammalla tasolla kuin mitä kaupungin tavanomainen investointitaso sallii. Seuraavien kahden vuoden investointitalousarvio sidotaan pitkälti Koulukadun uuteen koulukampukseen. Koulukadulla tehtävän investoinnin lisäksi muille investoinneille jää hyvin vähän tilaa.

Sote-uudistuksesta johtuen sosiaali- ja terveydenhuollossa ei tehdä merkittäviä rakenteellisia investointeja.

Investointimeno on Paraisten kaupungille investointi käyttö- tai rahoitusomaisuuteen, jolla voidaan katsoa olevan vähintään viiden vuoden taloudellinen käyttöaika ja merkittävä taloudellinen arvo. Tällaiseksi merkittäväksi arvoksi määritellään vähintään 10 000 euroa.

Olemassa olevaan käyttöomaisuuteen tehtävän investoinnin on täytettävä seuraavat kriteerit: a) investoinnin on annettava kohteelle pysyvää lisäarvoa sekä b) pidennettävä kohteen käyttöaikaa. Jolleivät nämä kriteerit täyty, "meno" katsotaan käyttömenoksi. Jonkin laitteen korjaaminen on ensisijaisesti nähtävä käyttömenona. Peruskorjaus, esim. kiinteistön kulumis-, home- tai muun vaurion korjaaminen tai tiepäällysteen korjaaminen, on katsottava käyttömenoksi. Suunnittelumenot ovat käyttökustannuksia, kunhan suunnittelua ei sisällöllisesti tehdä nimenomaisesti toteutettavaa investointihanketta varten. Kaupungin investointihankkeiden aloittamisen ja suunnittelun yhteydessä syntyvät palkka- ja muut kustannukset katsotaan käyttömenoiksi.

Oleellista on, että kulloinenkin investointimeno ilmoitetaan talousarviossa erikseen. Kaikkiin investointimenoihin on liitettävä hankekuvaus, johon sisältyy perustelut, koko hankkeen kustannusarvio, rahoitustarpeet investointihankkeen toteuttamisvuosina ja mahdollinen ulkoinen rahoitus. Kun talousarvio hyväksytään, hyväksyntä koskee kustannusarviota, investoinnin sisältöä ja rahoitusta talousarviovuonna.

Kulloinenkin vastuullinen yksikkö tai osasto laatii hankekuvauksen ja lähettää sen kaupungin talouspalveluihin. Hankekuvaus sisällytetään myös lopulliseen kaupunginhallitukselle ja valtuustolle esitettävään talousarviiodokumenttiin. Näin tehdään materiaalin saamiseksi päätöksenteon pohjaksi ja investoinnin kirjanpidon ja kulukirjauksen helpottamiseksi.

Myyntivoittojen budjetoinnissa ja kirjaamisessa on noudatettava kirjanpitolautakunnan kuntajaoston sitovaa suositusta, mikä tarkoittaa sitä, että kukin monijäseninen toimielin budjetoi investointiosaan myyntikohteiden kirjanpitoarvon ja että myyntivoitot ja myyntitappiot kootaan yhteen paikkaan käyttötalousarviossa. Talousarviota ja taloussuunnitelmaa laadittaessa omaisuuden (tonttien, rakennusten, osakkeiden ja muun omaisuuden) myynti budjetoidaan niin, että kukin lautakunta ilmoittaa myyntikohteen nimen, kirjanpitoarvon ja arvioidun myyntihinnan.

Kirjanpidollisesti myyntikohteiden kirjanpitoarvot budjetoidaan ja kirjataan kunkin toimielimen kohdalle investointiosaan ja myyntivoitot ja -tappiot (myyntiarvon ja kirjanpitoarvon erotus) budjetoidaan ja kirjataan käyttötalousarvioon talouspalvelujen kohdalle.

Tiedot investointihankkeista kootaan vaatimusten mukaisesti hankelomakkeelle.

Liitteet

- Talousarvio 2022 – prosessikaavio
- Talousarvioaikataulu 2022
- Vuoden 2022 talousarvion kehys
- Investointeja koskeva ohje
- Talousarvion sisällön täyttöohje